

Summit o klimatických zmenách

Podporte ekologický rast, chráňte Zem

22. september, hlavné sídlo OSN v New Yorku

Informačný materiál

Veda

“Potrebujeme znížiť emisie skleníkových plynov v súlade s vedeckými požiadavkami. Na tomto procese sa musia zúčastniť všetky krajiny, pričom každá musí prebrať svoj diel zodpovednosti”.

– generálny tajomník OSN Pan Ki-mun, 17. august 2009

Podľa Medzinárodného panelu o klimatických zmenách (IPCC) sa v priebehu 20. storočia teplota povrchu Zeme zvýšila približne o 0,74 °C. Vedci významne pokročili aj v identifikácii potenciálnych príčin. Štvrtá hodnotiacia správa IPCC z roku 2007 uviedla, že otepľovanie klimatického systému je „jednoznačné“ a že väčšina pozorovaných zvýšených hodnôt v globálnych priemerných teplotách od polovice 20. storočia je „veľmi pravdepodobne“ spôsobená vzostupom skleníkových plynov vytvorených ľudskou činnosťou.

Štvrtá hodnotiacia správa IPCC tvrdí, že v období medzi rokmi 1970 a 2004 stúpili emisie skleníkových plynov o 70% a oxid uhličitý (CO₂) – so 77% najväčší zdroj celkových emisií – stúpol o 80%. IPCC zistil, že koncentrácia CO₂, metánu (CH₄) a oxidu dusného (N₂O) v atmosfére od roku 1750 výrazne stúpila vplyvom ľudskej aktivity a v súčasnosti ďaleko prevyšuje predindustriálne hodnoty.

Predpoklady naznačujú, že ak dovoľíme, aby emisie stúpali súčasným tempom a zdvojnásobili hodnoty z predindustriálneho obdobia, okolo roku 2100 bude svet pravdepodobne čeliť zvýšeniu teploty o 2 až 4,5 °C, najpravdepodobnejšie o 3°C.

Všeobecne začína panovať názor, že dnes už nie je možné úplne sa vyhnúť klimatickým zmenám, a že schopnosť prispôbiť sa je potrebné zlepšovať v každej krajine, vrátane vysokopriemerných. Narušenie klimatického systému sa na celom svete prejavuje prostredníctvom čoraz častejších záplav, období such ako aj vln horúčav, ktorých intenzita stále rastie. Existuje široké spektrum možností adaptácie, napríklad znižovanie rizika katastrof, poistenie a ďalšie možnosti súvisiace s mechanizmami transferu. Ich rozšírené využívanie je potrebné na znižovanie citlivosti komún s vysokým rizikom náchylnosti voči nevyhnutným klimatickým dopadom.

Príklady adaptácie podľa oblastí*

- Voda: rozšírený zber dažďovej vody, skladovanie vody, šetrenie;
- Poľnohospodárstvo: prispôbenie času sadenia a zároveň druhov plodín, premiestňovanie plodín;
- Infraštruktúra: (vrátane pobrežných zón): budovanie močarísk ako nárazníkových zón proti stúpaniu hladiny mora a záplavám;
- Energia: používanie obnoviteľných zdrojov energie, energetická účinnosť

*zdroj: IPCC

Podľa najzávažnejšieho scenára znižovania emisií má svet 50% šancu obmedziť ďalšie zvyšovanie teploty o 2 °C. Dosiachnutie takéhoto výsledku si vyžaduje celkové celosvetové úsilie zamerané na zmierňovanie, vrátane ďalšieho sprísnenia existujúcich klimatických politík vo vyspelých krajinách a súčasne aj znižovanie emisií v rozvojových krajinách. Inými slovami, svet by musel zaznamenať posledný vrchol emisií pred rokom 2020 a 50% zníženie na úroveň 90-tych rokov okolo roku 2050. Pre

industrializované krajiny to znamená 25 – 45% zníženie emisií na úroveň 90-tych rokov okolo roku 2020.

Dopady spojené s takýmto scenárom sú závažné, avšak chápané ako tie, ktoré môžu byť zvládnuteľné v prípade, ak sa bude k tomuto znižovaniu pristupovať plne zodpovedne. Bez vykonania potrebných opatrení však existujú ťažko vyvrátiteľné dôkazy, že klimatické zmeny ohrozia ekonomický rast a prežitie najzraniteľnejších populácií na celom svete:

Príklady dopadov klimatických zmien:*

- Okolo roku 2020 približne 75 - 250 miliónov ľudí v Afrike bude musieť čeliť zvýšenému nedostatku vody. Výnosy zo zavlažovaného poľnohospodárstva (najfrekvencovanejšia metóda) by mohli v niektorých afrických krajinách klesnúť až o 50%.
- Ak zvýšenie celosvetovej teploty stúpne približne o 1,5- 2,5°C, potom 20-30% rastlinných a živočíšnych druhov bude pravdepodobne musieť čeliť zvýšenému riziku vyhynutia.
- Čoraz častejšie topenie sa ľadovcov a snehovej pokrývky vytvorí riziko náhlych záplav a časom zníži ročnú mieru roztopenej vody z vysokohorských sústav (Hindukúš, Himaláje, Andy), kde žije viac ako miliarda ľudí.
- Sedem z desiatich katastrof v súčasnosti súvisí s klimatickými zmenami.
- Viac ako 20 miliónov ľudí muselo v roku 2008 náhle zmeniť svoje sídlo len z dôvodu katastrof spôsobených klimatickými zmenami. Okolo roku 2050 to môže byť 200 miliónov ľudí.

**zdroje: IPCC, OSN, Stern Review 2006*

Viac informácií: www.un.org/climatechange